

ECN 122 – definisjoner kap. 3 + avsn. 4.5 (med kommentarer)

[Y.xx] til høyre for hver definisjon viser til likningsnr. i kap. Y. Mangler [Y.xx] er definisjonen ikke omtalt i kap. Y. På eksamen bruker vi terminologien/symbolbruken til Steigum (==> tidligere eksamensoppgaver ikke alltid direkte overførbare til dagens kurs basert på Steigum)

Repetisjon ECN 120 (som er relevant tematisk for samling 3)

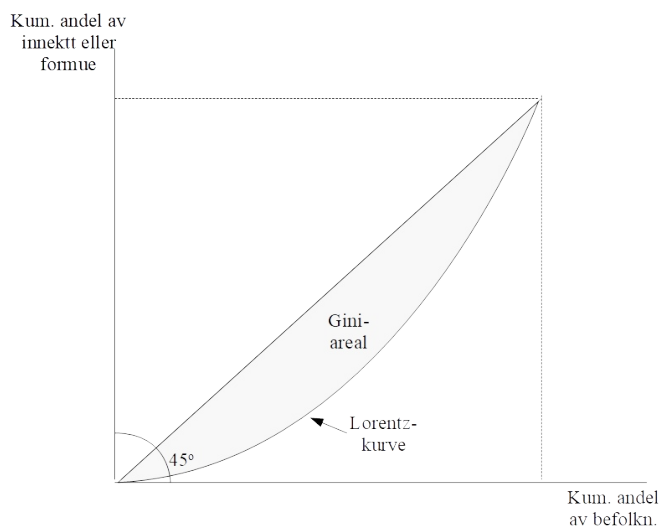
Lorentzkurve og Ginikoeffesient

Lorentzkurve: Den krumme kurven som viser den kumulative fordelinga av (i økonomisk sammenheng) inntekt eller formue som funksjon av kumulativ befolkning.

Ginikoeffesient: Arealet («Giniarealet») over Lorentzkurva og under 45 graders linja (som tilsvarer perfekt fordeling) målt som andel av trekanten under 45 graders linja.

Kommentar: Ginikoeffesienten responderer noen ganger tregt på endringer i fordeling + den fanger ofte ikke opp endringer i ytterkantene (f.eks for 10- og 90-percentilene).

Forhandstallet P90/P10 er fanger raskere opp disse endringene.



Verdiskapning pr innbygger – det mest brukte velferds målet i makro

$$\frac{Y}{B} = \frac{Y}{TV} \frac{TV}{B} \quad [4.1]$$

der $Y = \text{BNP}$

B = befolkningsmengde (også omtalt som *pop* i tidligere framstillinger)

TV = timeverk utført (noen ganger brukes *EMP* (employment) i stedet

$\frac{Y}{TV}$ = arbeidsproduktiviteten

$\frac{TV}{B}$ = timeverk pr. innbygger (sysselsettingsgrad)

Merknad: se også [4.3]: $\frac{TV}{B} = \frac{TV}{EMP} \frac{EMP}{AD} \frac{AD}{B}$ der AD er andel befolkning i arb.dyktig alder

Absolutte fortrinn

Definisjon (koplta til merkantilisme etter Hume 1752)

- En aktør har et absolutt fortrinn over andre aktører viss aktøren bruker mindre tid/ressurser på å gjennomføre et prosjekt enn det andre aktører bruker

Merknad: Bruk av *absolutte fortrinn* kan føre til feil konklusjon (all produksjon foregår der det er absolutte fordeler) fordi på et eller anna stadium i en økonomi kommer økonomien til å opererer ved full kapasitet (= på fronten av produksjonsmulighetsområdet), og da er *komparative fortrinn* det relevante kriteriet.

Komparative fortrinn

Definisjon

- En aktør har et komparativt fortrinn over en annen aktør på et prosjekt viss den første aktøren har lågere alternativkostnad på å gjennomføre et prosjekt enn den andre aktøren

Arbeidsproduktivitet og reservasjonslønn

Arbeidsproduktivitet: Marginalverdien av siste time brukt på en arbeidsoppgave.

I likevekt er arbeidsproduktiviteten lik den reelle timelønna, som igjen gjenspeiler alternativverdien av fritid. Viss det ikke var tilfelle kunne arbeidstakeren få høyere velferd (nytte) ved å jobbe mindre (meir) viss alternativverdien av fritid er høyere (lågere) enn den reelle timelønna.

Bærekraft og samfunnskollaps

Malthusiansk bærekraft: Befolkning vokser eksponensielt mens matproduksjonen vokser lineært ==> på et eller anna tidspunkt (Malthus sin presentasjon figur s.1 i saml-3-1) blir det for lite mat for den voksende befolkninga, og likevekt (ev. Samfunnskollaps) inntreffer.

Merknader: Denne *likevekta er stabil* (se figur s.2 i saml-3-1): I punktet C er tilgangen på mat større enn eksistensminimum ==> befolkningstallet kan vokse til likevektspunktet. I punktet D er tilgangen på mat mindre enn eksistensminimum ==> deler av befolkninga dør og tallet personer synker til likevekta.

Fordeling, velferd og vekst

Sentrale begrep

Avtakende marginal nytte av forbruk ==> mulig å auke velferden med samme ressursbruk ved å få ei mindre skeiv fordeling.

Absolutt kjøpekraft: Hvor mye man kan kjøpe fra lønnsinntekt pr. arbeidstime.

Relativ kjøpekraft: Hvor mye man kan kjøpe med lønnsinntekt pr. arbeidstime sammenlikna med hva andre kan kjøpe pr. arbeidstime.

Merknad: *Absolutt kjøpekraft* er velferds målet som følger fra nyttemaksimering når folk kun ser på egen velferd (fravær av misunnelse eller «keep up with the Jones'»). Velferd knytta til *relativ kjøpekraft* innebærer at man sammenlikner eget forbruk med andres forbruk.

Sosial mobilitet: I hvilken grad avkom havner i anna sosio-økonmisk gruppe enn foreldre/foresatte.

Empiri

Økonomisk teori tilsier at det må være forskjeller i reallønn (som igjen gir forskjeller i formue på sikt) for at folk skal være villige til å omstille seg til sektorer/arbeid med høyere reallønn. I teorien trenger ikke denne forskjellen å være stor, mens i praksis på forskjellene være større enn de forventa ulempene med å skifte jobb/få nye arbeidsoppgaver.

Land med små forskjeller, f.eks. nordiske land, har gjennomgående hatt høyere vekst i BNP/innb. enn andre land med større forskjeller. Mulige årsaker til dette litt overraskende funnet er:

- Mindre forskjeller gjør at fleire tjenester blir tilgjengelig for folk flest. Spesielt utdanning er viktig fordi det auker den *sosiale mobiliteten*.
- Store forskjeller kan redusere den sosiale enheten i et samfunn ==> at folk blir mindre villige til å ta samfunnsansvar og at terskelen for vinningsforbrytelser auker. Viss det siste, kan et tilsvar fra samfunnet være auka ressursbruk på politi og vektertjenester (som ikke skaper ny velstand og dermed ikke auker BNP/innbygger per se).